

Plataan houdt van luchtige grond

Eén van onze dorpsbewoners en enthousiast lezer van De Wessaner vroeg me een keer te schrijven over de prachtige bomen die Westzaan rijk is. De grote kastanjeboom op de hoek Raadhuisstraat/Kerkbuurt kennen we allemaal. Het is een monumentale boom, meer dan honderd jaar oud. Aan deze boom is al eerder in De Wessaner aandacht geschonken. Een heel andere bijzondere boom is de moerbeï voor Kerkbuurt 9a. Een zeer beschermde, oude boom, die overeind gehouden wordt in een ijzeren frame. De vruchten in juli/september zijn heerlijk van smaak en dat herinner ik mij van vroeger. Als de boom in bloei staat, ga ik op deze plaats aan dit pronkstuk zeker aandacht besteden.

Een van de meest populaire straat-, laan-, plein- en parkbomen is wel de plataan (Planatus). In de Burgemeester Ferfstraat staat vlak bij de vijver,

met zicht op molen Het Prinsenhof, een mooi rijtje platanen te pronken. Ook staan ze bij Lambert Melisz en in De Perenboomstraat. Het zijn forse bomen, enigszins hellend naar het oosten door de heersende westenwind. Ze wortelen heel diep, het liefst in vruchtbare en humusrijke vochtige grond. Geen te zware, dichte kleigronden. Hij houdt van een luchtige bodem. Die bodemsoort is in ons veengebied zelden te vinden. Platanen hebben een mooie rechte stam, die als hij ouder wordt in het najaar grote plakken van de bast laat vallen. Er ontstaat dan de kenmerkende stam van geelgroene en donkere vlekken

Beeldbepalend

In de Prinsenhofstraat wonen boomliefhebbers die voor leiplatanen

hebben gekozen. Die zijn makkelijk te snoeien. De leiplataan is een gekweekte, minder natuurlijke boom. Het is wel een snelgroeiende boom met in de zomerperiode kolossale bladeren. Door deze eigenschappen is het een populaire leiboom.

De gewone plataan kan wel 30 tot 35 meter hoog worden en heeft een zeer brede uitlopende kruin (soms meerdere kruinen) met een diameter van 8 tot 12 meter. De grote bladeren en het dichte bladerdek maken de plataan tot een van de meest toegepaste schaduwbomen in Europa. Vooral in Zuid-Europa zijn platanen bepalend voor het straatbeeld.

Een plataan kan trouwens goed tegen luchtverontreiniging, wat de boom uitermate geschikt maakt voor een stedelijke omgeving. Kenmerkend voor de plataan is dat je, zoals nu in februari, nog goed de winterknoppen kunt zien. Ze zitten verscholen in de holte van de bladsteel en komen pas na het vallen van de bladeren in de herfst en winter tevoorschijn.

Al bij Theophrastus (rond 300 jaar v. Chr.) wordt melding gemaakt van de plataan als bekende boom. Zo vermeldt hij dat de wortels van de plataan heel erg lang kunnen zijn. Platanen kunnen ook behoorlijk oud worden, wel 400 jaar, en dan een stamomvang van enkele meters bereiken. Dat is bij ons alleen in het verre zuiden van Nederland. De gevoeligheid voor ziekten kan groot zijn. Ze kunnen last hebben van een zwamziekte veroorzaakt door een bladvlekkenziekte.

Wateren

Platanenhout is een fraaie houtsoort voor meubels, draaiwerk en houtsnijwerk. Als het een mooi gevlamde tekening heeft, is het gewild voor finer. Het kernhout is lichtbruin, matig hard en niet duurzaam voor buitentoepassingen. Platanenhout is vanwege de structuur heel geschikt als hout voor hakblokken van slagers. Aan de Zaanse Schans, bij molen Het Jonge Schaap, liggen stammen van de plataan 'te wateren'. Zo lossen de in het hout aanwezige mineralen, voedingsstoffen en zetmeel in het water op. Men dacht vroeger dat het hout daardoor duurzamer werd. Nu blijkt dat gewaterd hout bij het drogen minder haarscheurtjes krijgt en dat het hout daardoor duurzamer is. Door langdurige watering raakt het hout ook uitgewerkt, waardoor de balken en planken die ervan worden gezaagd recht blijven. Vroeger werd hout langdurig gewaterd en daarna gedroogd. Dit proces van wateren kon meerdere jaren duren.